

плану має проводитися з урахуванням цілей виробництва, засобів і можливостей їхнього досягнення, конкурентного середовища, умов господарювання.

Стратегічний план економічної безпеки має включати:

– характеристику зовнішніх і внутрішніх загроз економічної безпеки підприємства;

– визначення та моніторинг факторів, що зміцнюють або руйнують стійкість соціально-економічного та фінансового станів на коротко- й середньострокову перспективу. Одна з цілей моніторингу економічної безпеки підприємства – це діагностика його стану на основі системи показників, що враховують специфічні галузеві особливості, найбільш характерні для даного підприємства, які мають для нього важливе стратегічне значення;

– визначення критеріїв і показників, що характеризують інтереси підприємства та відповідають вимогам його економічної безпеки. Система критеріїв і показників фактичного стану складається підприємствами самостійно, з урахуванням конкретних умов роботи;

– розробку економічної політики, що включає механізми обліку факторів, що впливають на стан економічної безпеки;

– напрями діяльності підприємства по реалізації стратегії [3].

Забезпечення високого рівня потенціалу сталого розвитку залежить також від організаційних напрямів: чіткої цінової політики; ефективного управління грошовими потоками; ефективною торговельною і збутовою політики; якісної, конкурентної продукції; сертифікації та стандартизації товарів та виробництва; оновлення основних промислово-виробничих фондів підприємства; впровадження прогресивних технологій та оптимізації виробничих процесів; екологізації виробничого процесу; мінімізації витрат виробництва; концентра-

ції ресурсів у пріоритетних напрямках; підготовка і підвищення професійно-кваліфікаційного рівня персоналу; вдосконалення організаційної культури підприємства; підвищення іміджу підприємства.

Висновки

Економічна діагностика як найважливіша складова економічного механізму забезпечення сталого розвитку в системі управління підприємством має бути багатопараметричною, обґрунтованою і достовірною процедурою, оскільки від неї залежить подальший вибір стратегії розвитку. Будь-який помилково визначений стан може звести нанівець зусилля підприємства на ринку в пошуку стабільності або кращих перспектив. Таким чином, формування потенціалу сталого розвитку підприємства має передбачати здатність до саморозвитку і прогресу підприємства, тобто забезпечення сталого зростання виробництва, створення надійних умов і гарантій для суб'єктів господарювання, створення сприятливого клімату для інвестицій та інновацій.

Список використаних джерел

1. Попкова Л.В., Яременко А.А. Економічна діагностика, як інструмент виявлення виробничих резервів // Журнал «Економічний простір». – 2011. – №2. – С. 118–123.
2. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економічна діагностика: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 304 с.
3. Перетятко А.Ю., Таряник О.М. Сучасні підходи до оцінки фінансово-господарської діяльності як основи ефективного управління підприємством // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – №11. – С. 19–22.
4. Матвійчик А. Діагностика банкрутства підприємств // Економіка України. – 2011. – №4. – С. 20–28.

О.А. СТАРОВОЙТЕНКО,
к.т.н., професор, МФПУ «Синергія»

Функціональна підсистема управління туризмом у структурі Національної грид-системи України

Визначені підходи до реалізації функціональної підсистеми туризму в структурі Національної грид-системи України. Запропонована концепція розвитку туризму, заснована на нових принципах реалізації точок зростання економіки, представлених у вигляді відповідних соціально-економічних процесів.

Ключові слова: Національна грид-система, функціональна підсистема туризму, вимоги до створення туристських систем, організаційне, інформаційне, економічне, програмне і логістичне забезпечення туристських систем.

Определены подходы к реализации функциональной подсистемы туризма в структуре Национальной грид-системы Украины. Предложенная концепция развития туризма основана на новых принципах реализации точек роста экономики, представленных в виде соответствующих социально-экономических процессов.

Ключевые слова: Национальная грид-система, функциональная подсистема туризма, требования к созданию туристических систем, организационное, информационное, экономическое, программное и логистическое обеспечение туристических систем.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

The paper defines different approaches to realization of a functional tourism subsystem in a structure of the Ukrainian National grid system. The introduced conception of tourism development applies the innovative principles of realization of growing – points of economics that are presented as social – economical processes.

Keywords: national grid system, functional tourism subsystem, tourism system requirements; organization, information, program, logistic supply of tourism systems.

Постановка проблеми. Системне управління розвитком туризму в країні може бути забезпечене в процесі створення функціональної підсистеми туризму в структурі Національної ґрид–системи. Рішення цієї проблеми пов'язане з обґрунтуванням базових принципів реалізації ґрид–систем подібного роду.

Мета статті – обґрунтування базових положень, створення функціональної підсистеми туризму в структурі Національної ґрид–системи, що включає: вимоги до функціонування системи, принципи її створення, види забезпечення, необхідні для функціонування систем подібного роду, принципи їх формування, правила доступу до інформації, що зберігається в цих системах.

Виклад основного матеріалу. Туризм відноситься до наймасовішої сфери людської діяльності. За прогнозом ЮНВТО, у світі в 2020 році очікується 1,6 млрд. туристів [1]. Особливістю цієї сфери є переважно індивідуальна діяльність людей, орієнтована на освоєння програм туристських маршрутів.

Ця проблема ставить перед сферою туризму завдання створення такої інституціональної структури, яка не лише має забезпечувати необхідні умови для задоволення потреб людей, що розвиваються, а й зможе пропонувати найбільш ефективні шляхи управління цією сферою.

Конкурентоспроможний підхід до рішення завдання забезпечення індивідуальних потреб туристів можливий при створенні цілісних систем управління туризмом, побудованих з використанням ґрид–технологій. У цьому випадку системи створюються з використанням територіально розподілених обчислювальних ресурсів, що забезпечують доступ до відповідних інформаційних масивів, зберігають як загальну, так і спеціальну інформацію, необхідну для ухвалення відповідних рішень в різних середовищах [2].

Концепція побудови функціональної підсистеми туризму в структурі Національної ґрид–системи має виходити з того, що в режимі експлуатації вона матиме самостійне значення. Управління діяльністю її елементів (туристських систем), як правило, здійснюється в режимі автономного функціонування будь–якої з них. Рекомендації органів вищого рівня управління, як по відношенню до кожної системи, так і по відношенню до об'єднання цих систем, можуть зводитися лише до функцій координації шляхом прогнозування діяльності систем, а також координування типу «наділ відповідальністю».

Ця обставина не лише виключає ефект прямого втручання систем вищого рівня в діяльність функціональної підси-

стеми туризму в структурі Національної ґрид–системи, а й одночасно розділяє структури баз даних з точки зору захисту даних Національної ґрид–системи від стороннього втручання в її процесуальну діяльність.

Початкові вимоги до створення функціональної підсистеми туризму Національної ґрид–системи полягають в наступному:

1. Інформаційна база підсистеми має складати єдиний інформаційний простір з іншими підсистемами Національної ґрид–системи, а також з усією іншою інформаційною базою міжнародного туризму.

2. Підсистема має бути елементом міжнародної туристської системи.

3. Інтеграція підсистеми до структури світового туризму має дозволяти її автономне використання і функціонування.

4. Функціонування підсистеми має підтримувати цілісність єдиної системи управління туризмом світового соціо–економічного простору.

Ці вимоги вказують на те, що в основу створення функціональної підсистеми туризму Національної ґрид–системи мають бути закладені принципи, які формують її як безумовний елемент європейської і світової ґрид–інфраструктури [3].

Цілісна система туризму будь–якої соціально–економічної освіти має бути розроблена з дотриманням таких принципів:

1. Єдина методологія представлення можливих видів туризму, існуючих у міжнародному співтоваристві.

2. Єдина система міжнародної класифікації видів туризму, що дозволяє закріплювати за країнами і регіонами пріоритети в розвитку тих або інших, у тому числі нових, видів туризму.

3. Єдина система кодування видів туризму і єдині принципи формування баз даних про структуру туристських потоків як національного, так і міжнародного рівня.

4. Єдина концепція побудови типових структур управління розвитком туризму в будь–якому соціо–економічному просторі.

5. Єдині типові правила і підходи до рішення наукових і практичних завдань здійснення процесів туристського обслуговування.

6. Єдині принципи побудови і визначення складу функціональних підсистем туризму в будь–якому соціо–економічному просторі.

7. Єдині принципи побудови і визначення складу і змісту забезпечуючих підсистем туризму в будь–якому соціо–економічному просторі.

8. Єдиний підхід до побудови інформаційних моделей видів туризму в будь–якому соціо–економічному просторі.

9. Єдиний підхід до формування принципів програмно–цільового управління розвитком туризму в регіональному масштабі.

10. Єдина методологія формування основних напрямів розвитку національного туризму, що забезпечує пріоритет національних видів туризму над тенденціями глобалізації.

1.1. Єдиний підхід до формування систем управління національними видами туризму у рамках концепції ґрид-технологій, що дозволяє оперативнo і швидко створити першу у світі географічно розподілену інформаційну систему планування і управління національним туризмом, забезпечуючy його динамічний розвиток.

Дослідження, проведені в роботі [4], дозволяють забезпечити національний пріоритет в області розробки єдиної інфраструктури світового туризму як цілісної системи, спираючись на вищезгадані принципи. При цьому будь-яка країна, що включає в умови глобалізації свої рекреаційні ресурси в систему міжнародного туризму, може забезпечити національний пріоритет в області розвитку національних видів туризму, що виключає будь-які спроби використання цих ресурсів поза першочерговими інтересами тієї або іншої держави.

Розглянуті принципи представлення існуючих видів туризму мають бути реалізовані з використанням відповідних видів організаційного, інформаційного, економічного, програмного і логістичного забезпечення. Ці види забезпечення, як правило, мають створювати необхідні умови цілісності будь-якої з підсистем туризму, які можуть бути створені в структурі світового туризму, забезпечувати поле цілісності цих підсистем, що розширюється, при об'єднанні їх один з одним, а також надавати будь-якому користувачеві туристських послуг однакові умови доступу до наявних туристських ресурсів.

Організаційне забезпечення має бути засноване на таких принципах:

1. Використовується єдина для всієї світової спільноти класифікація видів туризму. На початковому рівні агрегованого представлення даних вона включає такі види туризму: 1) оздоровчий; 2) спортивний; 3) екстремальний; 4) екологічний; 5) етнокультурний; 6) культово-релігійний; 7) естетично орієнтований; 8) особово орієнтований; 9) пізнавальний; 10) глобальної культури; 11) ностальгійний.

2. Подальша класифікація загального вигляду туризму розглядається з позиції різних способів особової участі в туристичній діяльності. Враховуються такі критерії диференціації різних форм участі туриста в туристській діяльності: споглядання (спостереження, присутність), вивчення і участь. В цьому випадку внутрішня класифікація кожного з вказаних вище видів туризму включає:

- туризм за типом споглядання (спостереження, присутність) – параметри «С», «Н», «П» відповідно;
- туризм за типом вивчення – параметр «І»;
- туризм за типом участі – параметр «У».

3. Наступний етап класифікації видів туризму включає:

1.1. Оздоровчий туризм типу «С».

1.2. Оздоровчий туризм типу «І».

1.3. Оздоровчий туризм типу «У».

2.1. Спортивний туризм типу «С».

2.2. Спортивний туризм типу «І».

2.3. Спортивний туризм типу «У».

3.1. Екстремальний туризм типу «У».

4.1. Екологічний туризм типу «С».

4.2. Екологічний туризм типу «І».

4.3. Екологічний туризм типу «У».

5.1. Етнокультурний туризм типу «С».

5.2. Етнокультурний туризм типу «І».

5.3. Етнокультурний туризм типу «У».

6.1. Культово-релігійний туризм типу «С».

6.2. Культово-релігійний туризм типу «І».

6.3. Культово-релігійний туризм типу «У».

7.1. Естетично орієнтований туризм типу «С».

7.2. Естетично орієнтований туризм типу «І».

7.3. Естетично орієнтований туризм типу «У».

8.1. Особово орієнтований туризм типу «С».

8.2. Особово орієнтований туризм типу «І».

8.3. Особово орієнтований туризм типу «У».

9.1. Пізнавальний туризм типу «С».

9.2. Пізнавальний туризм типу «І».

9.3. Пізнавальний туризм типу «У».

10.1. Туризм глобальної культури типу «С».

10.2. Туризм глобальної культури типу «І».

Ці форми є остаточною класифікацією інтегрованих видів туризму першого рівня представлення для будь-якого соціо-економічного простору. Ностальгійні види туризму початкових кодів не мають.

4. Подальший розвиток цієї системи класифікації здійснюється на загальних принципах у будь-якому середовищі для всіх країн, де розвивається туризм.

Структура рекреаційних ресурсів у будь-якій країні може бути представлена у вигляді декомпозиції ресурсів, що дозволяє говорити про класифікацію видів туризму, що розвивається. Розробляючи класифікацію видів туризму, прив'язану до відповідних рекреаційних ресурсів, необхідно визначитися з рівнями їх декомпозиції. Очевидно, що дані про структуру рекреаційних ресурсів мають бути деталізовані не лише до початкового рівня представлення об'єктів матеріального світу, наприклад макrorівня, а й до наступних рівнів деталізації, наприклад до мезорівнів. Тому подальший розвиток класифікації більшості видів туризму на наступних етапах необхідно розглядати у рамках декомпозиції необхідної структури об'єктів матеріального світу і розділів відповідних наук, що вивчають ці об'єкти, з позиції формування індивідуальних потреб туристів в тому або іншому просторі.

Використовуючи цю методологію декомпозиції рекреаційних ресурсів, розроблено: 108 видів оздоровчого туризму, 950 видів спортивного туризму, 38 видів екстремального туризму, 9721 вид екологічного туризму, 453 види етнокультурного туризму, 50 видів культово-релігійного туризму, 602 види естетично орієнтованого туризму, 59 видів особово орієнтованого туризму, 207 класів об'єктів видів пізнавального туризму, що формують значну кількість, в кожному класі, 1822 види туризму глобальної культури [4].

Усі вказані види туризму носять міжнародний характер. Кожна країна може скласти свою національну базу видів ту-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ризму з вказаного списку з додаванням єдиного розділу – видів національного туризму, наявних тільки в цій країні.

Інформаційне забезпечення функціональної підсистеми туризму в структурі Національної ґрид–систем має структуровано зберігати величезний об'єм інформації про поточний стан ґрид–системи і ефективно виконувати завдання пошуку туристських ресурсів. Це визначає відповідні правила створення мов опису туристських систем.

Структура такої мови має включати такі розділи:

1. Мова позначення видів туризму.
2. Мова опису місця надання туристської слуги.
3. Мова представлення даних у структурі машинних носіїв інформації.

4. Мова опису процесу управління діяльністю сфери туризму в контексті:

А – взаємодії національних систем з міжнародними системами;

Бі – управління підсистемою туризму з боку вищого рівня;

У – взаємодії з реальними користувачами туристських послуг.

При цьому необхідно, щоб мова опису діяльності туристських систем забезпечувала необхідні і достатні умови функціонування підсистеми в автоматизованому режимі з тим, щоб будь–який споживач туристських послуг у будь–якій точці земної кулі міг однозначно отримати необхідні йому дані про конкретний вид туризму. Створення знакових систем для відображення процесів управління туризмом в автоматизованому режимі має ґрунтуватися на певних принципах, які для кожного з вказаних розділів включають наступні.

Мова позначення видів туризму:

1. Однозначна реакція і, як наслідок, природна асоціація мотивації кожного споживача туристських послуг з чітким розумінням змісту пропонованого йому виду туризму.

2. Позначення видів туризму на відміну від букв і інших простих знаків мають відбивати цілі поняття і комплекси понять, необхідних туристові, тобто бути максимально насичені інформацією.

3. Позначення видів туризму утворюють певні класи і ієрархії в споріднених множинах.

4. Кожен вид туризму позначається єдиною системою знаків, які комбінуються за суворо визначеними правилами.

5. Знакова система є вичерпною, тобто охоплює всі описувані явища і не вимагає подальших роз'яснень.

6. Структурна декомпозиція рекреаційних ресурсів, що визначає відповідний вид туризму, одночасно формує систему метаданих, що мають єдине позначення одного і того ж виду туризму в базах даних будь–якого простору. Ці дані є внутрішньою мовою представлення даних у будь–якій інформаційній системі, розміщеній на тому або іншому носіїві інформації.

Мова опису місця надання туристської послуги:

1. Окрім метаданих, що означають той або інший вид туризму в структурах баз даних, кожен вид туризму має ще одне і те ж найменування і одні і ті ж коди в системі кодів УДК в усьому світовому просторі.

2. Диференціація однакових видів туризму по країнах і регіонах відрізняється також кодами УДК другого рівня, які визначають країни, параметри простору і часу надання послуг.

3. Коди видів туризму, що є остаточною класифікацією інтегрованих видів туризму першого рівня представлення, дозволяють далі вирішувати проблему диференціації туристського простору в кожній конкретній групі шляхом декомпозиції рекреаційних ресурсів цієї групи до відповідного мезорівня, що цікавить туристів. Наприклад, для коду 4.1, потім до коду 4.1.1, і далі, може бути до коду 4.1.1.1 і так далі у виді, який розширює поглиблену класифікацію конкретної сфери можливих видів туризму до потрібного цьому туристові рівня [4].

Вказані принципи декомпозиції об'єктів навколишнього світу є загальними. Ця спільність у більшості випадків може бути позначена поняттям як «квантор загальності»:

$$(\forall x \in X)P(x), \quad (1)$$

де x – вид туризму безлічі видів туризму X , кожен з яких має властивість $P(x)$. Властивість $P(x)$ містить в собі вищезгадані положення класифікації видів туризму.

На їхній основі розроблена єдина система кодування видів туризму міжнародного рівня, яка включає більше 14 тисяч видів туризму.

4. Усі доступні види туризму в цій системі класифікації представляються у вигляді ієрархічних структур даних, що забезпечують рух даних з верхнього рівня інтегрованого представлення того або іншого виду туризму до рівня представлення видів, визначуваних структурою рекреаційних ресурсів, в яких зацікавлені туристи. Наприклад, класифікація видів оздоровчого туризму може бути представлена у вигляді кластера оздоровчих послуг, що формують види оздоровчого туризму в наступній системі рекреаційних ресурсів цієї сфери: ресурси, сприяючі проведенню оздоровчих процедур за рахунок природних чинників без застосування лікувальних процедур (початковий рівень); ресурси, орієнтовані на участь туристів або в безпосередньому застосуванні, або що виключає застосування процедур медикаментозного лікування організму людини в цілому (два наступні рівні); ресурси оздоровчого туризму, що виключають застосування процедур медикаментозного лікування, стосуються функціональних систем організму людини (третій рівень представлення даних).

5. Усі рівні представлення даних по кожному виду туризму можуть використовувати одну і ту ж технологію кодування, що дозволяє застосовувати одні і ті ж правила доступу до інформаційних масивів, що зберігають вказані дані. Це правило витікає з вищезгаданих принципів представлення даних, позначених формулою (1).

6. Кожна група вказаних видів туризму має бути представлена в структурах інформаційних масивів у вигляді множин даних, взаємодіючих один з одним у рамках єдиного підходу до побудови інформаційних моделей цього виду туризму в кожній групі будь-якого соціо-економічного простору. Це означає, що кожен інформаційний масив має бути представлений у вигляді кластера інформаційних даних, що описують предметну область, що формує підмножину видів туризму для кожного початкового рівня представлення.

7. Зберігання інформаційних даних для кожного інтегрованого виду туризму необхідно представляти у вигляді ієрархічних структур даних. Варіант організації інформаційного масиву для конкретної структури рекреаційних ресурсів, наприклад для глобального туризму, побудований із застосуванням принципів ієрархічної структури даних, має наступну інтерпретацію: 10. Туризм глобальної культури (перший рівень представлення). Його рекреаційні ресурси: 10.1. Археологічні об'єкти. 10.2. Архітектурні об'єкти. 10.3. Видів міст. 10.4. Геодезична труба, астроблема. 10.5. Гірські об'єкти. 10.6. Дика природа. 10.7. Заповідники. 10.8. Будівлі, споруди, витвори архітектурного мистецтва. 10.9. Землеробські поселення – початковий код – 10.9. 10.10. Інфраструктурні об'єкти. 10.11. Копалини, скам'янілості, останки ссавців. 10.12. Історичні села, зони, околиці. 10.13. Фортеці, спорудження оборонного характеру. 10.14. Культіві споруди, священні області. 10.15. Культурні ландшафти, насадження. 10.16. Місця здобичі рідкісних природних матеріалів, переробні виробництва. 10.17. Національні парки. 10.18. Об'єкти вулканічного походження. 10.19. Об'єкти околководного і водного простору і розташування. 10.20. Об'єкти змішаного типу. 10.21. Околиці. 10.22. Пам'ятники війни, пам'ятні місця позбавлення волі людини. 10.24. Мамлюки. 10.25. Скупчення каменів історичного значення. 10.26. Скарби неживої природи (другий рівень представлення даних). Для пункту, наприклад, 10.2 маємо наступну систему кодів: 10.2.1 – архітектурні ансамблі; 10.2.2 – архітектура міст; 10.2.3 – архітектурні комплекси, об'єкти; 10.2.4 – історико-архітектурні комплекси; 10.2.5 – пам'ятники архітектури; 10.2.6 – стилі в архітектурі (третій рівень представлення даних), і так далі [4].

По лінії 10. 10.2, 10.2.1 ми дістаємо можливість оперувати групами однотипних даних, які можуть бути диференційовані кодами вищого рівня і кодами країни і її простору у відповідному тимчасовому інтервалі. Знання про види рекреаційних ресурсів дозволить сформувати необхідний вид туризму.

Мова представлення даних у структурі машинних носіїв інформації має забезпечувати:

1. Застосування єдиних принципів побудови баз даних для представлення всіх існуючих видів туризму.

2. Постійну підтримку і актуалізацію даних по кожному виду туризму в потрібний час, в потрібному місці і з максимальним рівнем достовірності з тим, щоб приймати обґрунтовані і своєчасні рішення.

Мова опису процесу управління діяльністю сфери туризму в контексті:

А – взаємодії національних систем з міжнародними системами;

Б – управління підсистемою туризму з боку вищестоящого рівня;

У – взаємодії з реальними користувачами туристських послуг.

А. Взаємодія національних систем з міжнародними системами найефективніше може бути забезпечена за таких умов:

1. Застосування єдиних правил опису елементів туристського процесу, послуг, що беруть участь в наданні.

2. Наявність єдиного процесу опису туристських послуг, що надаються.

3. Застосування правил побудови сумісних баз даних, використовуваних для представлення всіх існуючих видів туризму.

4. Забезпечення єдності мови і алгоритмів доступу до інформаційних масивів, що містять дані про види туризму як для національного, так і для міжнародного масивів даних.

Б. Управління підсистемою туризму з боку вищестоящого рівня включає наступні завдання:

1. Забезпечення єдиних правил доступу до даних в базах даних, управлінських рішень, що забезпечують прийняття, на вищестоящому рівні.

2. Проведення аналізу процедур обслуговування туроператорами кожного заявленого ними турпродукту.

3. Накопичення статистичних даних про якість обслуговування споживачів туристських послуг.

4. Визначення, на підставі представлених даних, напрямів розвитку регіонального туризму в контексті комерційних і регульованих принципів розвитку економіки.

В. Взаємодія з реальними користувачами туристських послуг включає такі завдання:

1. Створення розвинених систем інформаційного доступу для величезної маси людей, що не є кваліфікованими користувачами обчислювальних мереж, але що не представляють свого існування без цих мереж в умовах процесів глобалізації, що розширюються.

2. Забезпечення зацікавленості туриста:

– у отриманні даних, таких, що стосуються усіх ланцюжків свого просування від місця проживання до необхідного рекреаційного ресурсу і назад;

– у підтвердженні усіх необхідних результатів на кожному етапі процесу надання туристської послуги;

– в ефективному управлінні процесом надання туристської послуги на кожному етапі;

– у підтримці інформаційних зв'язків проекту із зовнішнім середовищем і між елементами проекту.

3. Створення механізмів конструктивної взаємодії елементів цього проекту з взаємозамінними елементами інших проектів при випаданні із структури системи свого «рідного» елемента.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

4. Отримання на вході туристського проекту інформаційного повідомлення про всі операції, які будуть вироблені в процесі надання туристської послуги.

5. Систематичні інформаційні повідомлення про всі операції, які вироблятимуться в процесі надання туристської послуги на вході кожного елементу системи.

6. Формування логістичних схем, що детермінують послідовність операцій, що проводяться, у рамках процесу надання туристської послуги.

Економічне забезпечення діяльності туристських систем у структурі функціональної підсистеми туризму включає такі правила:

1. Кожен вид туризму, внесений до бази даних єдиної інформаційної системи туристського обслуговування, має містити паспортні дані, процедури обслуговування туристів сертифікованими видами діяльності, що підтверджують і регламентуючі, з вказівкою їх вартісних параметрів. До числа цих параметрів входять:

- 1.1. Рекреаційні ресурси.
- 1.2. Транспортні засоби.
- 1.3. Засоби проживання.
- 1.4. Об'єкти, що надають послуги з живлення.
- 1.5. Ресурси забезпечення сервісної взаємодії вказаних елементів забезпечуючих підсистем.

2. По кожному виду туризму необхідно забезпечити умови безпеки перебування туристів, при яких приймаюча сторона забезпечує повне страхування туристів, орієнтованих на використання тих або інших рекреаційних ресурсів в тому або іншому просторі.

Програмне забезпечення діяльності функціональної підсистеми туризму в структурі Національної ґрид-системи необхідно розробляти виходячи з таких принципів:

1. Обґрунтування концептуальної логічної структури СУБД для представлення всіх типів даних, що зберігаються, і/або типів записів в базі даних, на основі яких функціонуватиме їх обробка в туристській сфері.

2. Програмне забезпечення процесів експлуатації туристських систем, у структурі функціональної підсистеми, має забезпечувати:

– алгоритмізацію доступу до інформації про будь-який вид туризму, що надає детальну інформацію про умови виконання туристських послуг з кожного виду туризму з вказівкою координат простору, в яких розташований потрібний туристів рекреаційний ресурс;

– оцінку наявних повторень окремих етапів наданих туристських послуг і формування типового забезпечення реалізації вказаного етапу на предмет розробки відповідної документації організаційного, економічного, правового і інформаційного характеру.

2. Вибір умов оптимального функціонування етапу з метою мінімізації витрат у разі посилення конкурентного середовища.

3. Формування робочих масивів пам'яті по ефективних проектних рішеннях для використання їх в наступних проектах.

4. Формування програми сумісних проектних рішень для вибору напрямів надання інтегрованих послуг з позиції інтересів відповідних регіональних утворень.

5. Оперативний доступ до використовуваних інформаційних засобів ведення масивів пропонуваніх видів туризму.

Логістичне забезпечення діяльності функціональної системи туризму в структурі Національної ґрид-системи має бути організоване так, щоб була забезпечена матеріалізація організаційного, інформаційного, економічного і програмного аспектів управління процесами функціонування туристських систем в процесі надання послуг. Турист має отримати маршрутну карту, яка дозволить йому переконатися в тому, що необхідна послуга необхідного рівня і міри якості надана з допустимим рівнем витрат у необхідній кількості в потрібний час і в потрібному місці. На підставі порівняльного аналізу заявлених і наданих послуг і формується той механізм зворотного зв'язку, якому дозволяє, по-перше, підтримувати рівень послуг, що надаються, на необхідному рівні, а по-друге, залишати туриста в полі діяльності суб'єкта туристської діяльності як потенційного партнера.

Висновки

Розроблені вище організаційні, інформаційні, програмні, економічні і логістичні види забезпечення діяльності систем управління туризмом створюють необхідні умови для створення цілісних систем управління туризмом у будь-яких соціально-економічних утвореннях. Їхнє впровадження дозволяє забезпечити міжнародний пріоритет України в створенні систем управління туризмом з використанням ґрид-технологій, а оптимально обґрунтована структура СУБД дозволить забезпечити максимально можливий рівень типозації проектних рішень як на рівні Національної ґрид-системи, так і на рівні її функціональної підсистеми туризму.

Представлена тут методологія розробки інформаційних систем управління розвитком туризму має бути використана в усіх регіональних утвореннях, що дозволяє виробити єдину національну концепцію управління розвитком туризму. Найважливіші положення створення і забезпечення функціонування функціональної підсистеми туризму в умовах Національної ґрид-системи полягають в наступному:

1. Створення цілісної системи управління туризмом можна диференційовано розробляти для кожного кластера видів туризму, представленого такими групами:

- 1) оздоровчий; 2) спортивний; 3) екстремальний;
- 4) екологічний; 5) етнокультурний; 6) культово-релігійний;
- 7) естетично-орієнтований; 8) особово-орієнтований;
- 9) пізнавальний; 10) глобальної культури;
- 11) ностальгійний види туризму.

2. Розроблена система кодування видів туризму і форма їх представлення дозволяють створювати як на національному, так і на рівні регіональних утворень єдину інформаційну систему туристського обслуговування з використанням ґрид-технологій.

3. Розроблені принципи представлення даних, таких, що стосуються позначення видів туризму, є типовими, а їхнє впровадження в систему міжнародного туризму може мати одну і ту ж стратегію. В цьому випадку можливе застосування однієї і тієї ж бази даних для будь-якої країни, яка залишить в ній тільки ті види туризму, які відповідають можливостям її рекреаційних ресурсів.

4. Країни, що мають у своєму складі різні адміністративні утворення, мають можливість одночасно використовувати єдину базу видів туризму міжнародного рівня не лише на національному рівні, а й використовувати як підсистеми регіонального управління туризмом, інтегруючи далі ці локальні бази даних, за допомогою систем передачі даних, в єдину національну систему.

5. Національна система туристського обслуговування в цьому випадку представляється у вигляді розподіленої системи управління національним туризмом, що враховує всі його можливі види.

6. Усі інформаційні системи туристського обслуговування, як міжнародного, так і національного рівня, можуть використовувати одну і ту ж концепцію програмного забезпечення алгоритмів доступу до туристських ресурсів, представлених

у структурі типової СУБД, що дозволить істотно скоротити витрати світової спільноти на створення подібних програмних продуктів.

7. Для кожного виду туризму представляється можливим видати сертифікат ЮНВТО, що підтверджує, що умови надання послуг з цього виду туризму відповідають міжнародним стандартам.

8. Диференціація типових видів туризму в межах однієї країни або усього міжнародного співтовариства визначатиметься тільки кодами УДК кожної країни, а також координатами простору і часу.

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс: http://tourlib.net/books/tourism/kvartalnov_tourism/17/htm
2. Введение в грид-технологии. Демичев А.П., Ильин В.А., Крюков А.П. / Препринт НИИЯФ МГУ. – М., 2007. – 11/832.
3. Державна цільова науково-технічна програма впровадження і застосування грид-технологій на 2009–2013 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.2009 №1020.
4. Старовойтенко О.А. Теорія туризму. – М.: МПСУ; Вороніж: МОДЕК, 2012. – 800 стор. – (Серія «Культура і туризм»).

Т.М. КОРНІЄНКО,

здобувач, ст. викладач, Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Переваги впровадження сертифікованої системи управління якості в хлібопекарській галузі

У статті розглядається впровадження сертифікованої системи управління якістю відповідно до вимог стандартів ISO серії 9000, що дозволяє зменшити витрати підприємства на якість.

Ключові слова: впровадження, якість, якість продукції, підприємство, стандарти, сертифікат, сертифікована система, переваги, проблеми.

В статье рассматривается внедрение сертифицированной системы управления качеством в соответствии с требованиями ISO серии 9000, которая позволяет снизить затраты предприятия по качеству.

Ключевые слова: внедрение, качество, качество продукции, предприятие, стандарты, сертификат, сертифицированная система, преимущества, проблемы.

The article considers the introduction of certified system quality management according to the requirements of ISO standards (9000 series) which allows to reduce the enterprise expenses for quality.

Keywords: introduction, quality, products quality, enterprise, standards, certificate, certified system, advantages, problems.

Постановка проблеми. Проблема утримання стабільної якості харчових продуктів і іншої продукції, яку виробляють українські підприємства, визнана урядом. Підприємства харчової промисловості в умовах виживання мають запровадити у себе систему контролю якості НАССР, ISO та інші. Впроваджена та сертифікована система управління якістю відповідно до вимог стандартів ISO серії 9000 дозволяє зменшити витрати підприємства на якість приблизно на 25–30%.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Останнім часом все більша увага приділяється дослідженню впливу системи контролю якості НАССР, ISO серії 9000 дозволяє зменшити витрати підприємства на якість.

Різноманітні аспекти проблем управління якістю продукції досліджені в працях провідних вітчизняних вчених, серед яких: О.М. Алимов, О.І. Амоша, Є.А. Бельтюков, Б.В. Буркинський, А.І. Бутенко, М.П. Войнаренко, В.М. Геєць, І.І. Грузнов, П.Я. Калита, Л.В. Кривенко, В.П. Кравченко, Е.М. Ліба-